

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan (spr.)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Iwona Tchórzewska

Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska-Kojtych

Protokolant Protokolan sądowy Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2014 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. O. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o rentę

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 czerwca 2014 roku, sygn. akt II C 658/13

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I., w ten sposób, że podwyższa zasądzoną w nim od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki K. O. (1) tytułem renty za okres od 1 sierpnia 2010 roku do 30 czerwca 2014 roku kwotę 10631 zł 66 gr (dziesięć tysięcy sześćset trzydzieści jeden złotych sześćdziesiąt sześć groszy) do kwoty 17129 zł 13 gr (siedemnaście tysięcy sto dwadzieścia dziewięć złotych trzynaście groszy) z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 9 176 zł 63 gr (dziewięć tysięcy sto siedemdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt trzy grosze) od dnia 28 grudnia 2012 roku,

- od kwoty 438 zł 11 gr (czteryście trzydzieści osiem złotych jedenaście groszy) od dnia 11 stycznia 2013 roku,

- od kwoty 438 zł 11 gr (czteryście trzydzieści osiem złotych jedenaście groszy) od dnia 11 lutego 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czteryście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 marca 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czteryście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 kwietnia 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czteryście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 maja 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czteryście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 czerwca 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czteryście dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 lipca 2013 roku,

- od kwoty 428 zł 29 gr (czterysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 sierpnia 2013 roku,
  - od kwoty 428 zł 29 gr (czterysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 września 2013 roku,
  - od kwoty 428 zł 29 gr (czterysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od 11 października 2013 roku,
  - od kwoty 428 zł 29 gr (czterysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 listopada 2013 roku,
  - od kwoty 428 zł 29 gr (czterysta dwadzieścia osiem złotych dwadzieścia dziewięć groszy) od dnia 11 grudnia 2013 roku,
  - od kwoty 470 zł 15 gr (czterysta siedemdziesiąt złotych piętnaście groszy) od dnia 11 stycznia 2014 roku,
  - od kwoty 470 zł 15 gr (czterysta siedemdziesiąt złotych piętnaście groszy) od dnia 11 lutego 2014 roku,
  - od kwoty 463 zł 27 gr (czterysta sześćdziesiąt trzy złote dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 marca 2014 roku,
  - od kwoty 463 zł 27 gr (czterysta sześćdziesiąt trzy złote dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 kwietnia 2014 roku,
  - od kwoty 463 zł 27 gr (czterysta sześćdziesiąt trzy złote dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 maja 2014 roku,
  - od kwoty 463 zł 27 gr (czterysta sześćdziesiąt trzy złote dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 czerwca 2014 roku,
- do dnia zapłaty;

b) w punkcie II., w ten sposób, że podwyższa zasądzoną w nim od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki K. O. (1) tytułem renty za okres od lipca 2014 roku kwotę 308 zł 40gr (trzysta osiem złotych czterdzieści groszy) miesięcznie do kwoty po 465 zł (czterysta sześćdziesiąt pięć złotych) miesięcznie ze wskazanymi tam odsetkami;

II. oddała apelację w pozostałej części;

III. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za drugą instancję.

II Ca 666/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki K. O. (1) kwotę 10.631,66 zł tytułem renty wyrównawczej za okres od dnia 1 sierpnia 2010 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku;

II. zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki K. O. (1) kwotę 308,40 zł tytułem renty wyrównawczej, płatnej do dnia 10 każdego miesiąca, poczynając od lipca 2014 r. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia płatności którejkolwiek z rat;

III. oddalił powództwo w pozostałej części;

IV. nie obciążył powódki obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i wnioski Sądu Rejonowego:

W dniu 17 sierpnia 1997 roku siedmioletnia wówczas powódka K. O. (1) uległa wypadkowi komunikacyjnemu. Małoletnia nie zachowała należytej ostrożności i wbiegła na jezdnię w miejscu do tego nie wyznaczonym, co doprowadziło do zderzenia z nadjeżdżającym pojazdem. Kierujący pojazdem nie miał możliwości uniknięcia wypadku. Postępowanie przygotowawcze przeciwko kierującemu zostało umorzono z uwagi na niestwierdzenie zaistnienia przestępstwa.

W wyniku wypadku K. O. (1) doznała ciężkich obrażeń realnie zagrażających jej życiu, które spowodowały trwałe uszczerbek na zdrowiu. Została uznana za osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym, gdyż nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji, wymaga stałej opieki i pomocy innych osób w wykonywaniu dziennych czynności.

Z uwagi na wypadek K. O. (1) miała przerwę w nauce, powtarzała pierwszą klasę szkoły podstawowej. W ramach indywidualnego toku nauczania ukończyła liceum ogólnokształcące. Pomimo iż nauka sprawiała jej wiele trudności i wymagała od niej dużego wysiłku uzyskiwała dobre i bardzo dobre oceny za postępy w nauce i była bardzo zaangażowana w swoje obowiązki. Decyzją z dnia 27 czerwca 2012 roku lekarz orzecznik ZUS uznał powódkę za całkowicie niezdolną do pracy do dnia 30 czerwca 2017 roku. Wedle obecnych rokowań medycznych stan powódki nie ulegnie poprawie tak by w przyszłości mogła podjąć jakąkolwiek pracę.

Obecnie powódka większość czasu w ciągu dnia poświęca na rehabilitację konieczną do utrzymania obecnego stanu sprawności i zapobieżenia zmianom wtórnym, stara się jednakże znaleźć czas i siły na rozwijanie w miarę możliwości swoich zainteresowań. Powódka deklaruje, że gdyby była w pełni zdrowa i sprawna to chciałaby podjąć pracę np. jako nauczycielka.

Powódka pobiera obecnie świadczenie rentowe w wysokości 1875 zł miesięcznie z tytułu zwiększonych potrzeb, zasądzone od pozwanego przez Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 9 października 2009 roku (I C 122/08). Zasadzając powyższą rentę Sąd Okręgowy przyjął 25% przyczynienie się powódki. Ponadto powódka co miesiąc pobiera z ZUS zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł oraz rentę socjalną w wysokości 709,94 zł brutto (619,50 zł netto).

W okresie od 1 sierpnia 2010 r. wysokość pobieranej wówczas przez powódkę renty socjalnej ulegała zmianom wynikającym z waloryzacji i wynosiła:

- od 1 marca 2010 r. - 593,28 zł brutto - (525,88 zł netto);
- od 1 marca 2011 r. - 611,67 zł brutto - (540,62 zł netto);
- od 1 marca 2012 r. - 682,67 zł brutto - (597,23 zł netto);
- od 1 marca 2013 r. - 698,17 zł brutto - (610,33 zł netto);
- od 1 marca 2014 r. - 709,34 zł brutto - (619,50 zł netto).

Minimalne miesięczne wynagrodzenie od 1 stycznia 2014 roku wynosi 1680 zł brutto (1237,20 zł netto). Jego wysokość także ulegała zmianom w okresie od 1 sierpnia 2010 r. i wynosiła:

- od 1 stycznia 2010 r. - 1317 zł brutto - (984,15 zł netto) z tym, że w okresie pierwszego roku pracy wynosiło 1053,60 zł brutto - (800,34 zł netto);
- od 1 stycznia 2011 r. - 1386 zł brutto - (1032,34 zł netto) z tym, że w okresie pierwszego roku pracy wynosiło 1108,80 zł brutto - (838,67 zł netto);
- od 1 stycznia 2012 r. - 1500 zł brutto - (1111,86 zł netto);

- od 1 stycznia 2013 r. - 1600 zł brutto - (1181,38 zł netto).

Sąd zazaczył, że stan faktyczny sprawy dotyczący okoliczności wypadku jakiemu uległa powódka (w tym stopnia jej przyczynienia się do zdarzenia), doznanych przez nią obrażeń, jej obecnego stanu zdrowia a także rokowań na przyszłość był bezsporny i wynikał z dokumentów zawartych w aktach sprawy I C 122/08 oraz wyroku wydanego w tej sprawie wraz z uzasadnieniem. Jedynie kwestia hipotetycznego zatrudnienia powódki i wysokości otrzymywanego przez nią wynagrodzenia, w sytuacji gdyby była ona osobą sprawną, były kwestionowane przez stronę pozwaną.

Sąd Rejonowy uznał, że w wystarczającym stopniu zostało udowodnione, iż powódka po zakończeniu nauki podjęłaby zatrudnienie i osiągałaby z tego tytułu wynagrodzenie. Według Sądu Rejonowego zeznania powódki i jej ojca W. O. dowodzą, że członkowie tej rodziny przywiązują dużą wagę do zdobycia wykształcenia i podjęcia pracy w zawodzie przynoszącym dochody umożliwiające na utrzymanie. Nie jest to rodzina dysfunkcyjna, wręcz przeciwnie jej członkowie, w tym szczególnie powódka, są odpowiedzialni i poważnie podchodzą do swoich obowiązków. K. O. (1) pomimo niepełnosprawności dobrze się uczyła i była sumienna w trakcie zdobywania wykształcenia. Także w walce z niepełnosprawnością jest ona zdyscyplinowana i zdeterminowana na osiągnięcie efektów. Powyższe przekonało Sąd, że osoba o takich cechach zapewne chciałaby podjąć zatrudnienie po skończeniu nauki i byłaby konsekwentna w poszukiwaniu pracy zarobkowej, a po jej uzyskaniu byłaby w stanie sprostać powierzonym obowiązkom i utrzymać się na powierzonym stanowisku.

Sąd Rejonowy przyjął, iż gdyby nie zaistniał wypadek to obecnie powódka miałaby wykształcenie średnie, biorąc pod uwagę datę początkową okresu żądania (sierpień 2010 r.) oraz wiek powódki (20 lat). Jednakże biorąc przy tym pod uwagę aktualną sytuację na rynku pracy, w tym szczególnie w województwie (...), Sąd wskazał, że strona powodowa nie zdołała udowodnić, iż K. O. (1) od razu po skończeniu szkoły średniej otrzymywałaby przeciętne miesięczne wynagrodzenie. Na takie zarobki nie mogą obecnie liczyć nawet osoby, które podejmują zatrudnienie bezpośrednio po skończeniu studiów wyższych. Tym bardziej więc zasady doświadczenia życiowego i fakty powszechnie znane nie pozwalają na przyjęcie, iż osoba ze średnim wykształceniem otrzymywałaby od razu po skończeniu nauki takie wynagrodzenie. Oczywiście nie jest to wykluczone, jednakże bardzo mało realne. Powódka nie udowodniła natomiast, że miałaby lepszą niż inni sytuację na rynku pracy, w żaden sposób nie wynika to także z okoliczności ustalonych przez Sąd.

Dlatego też Sąd uznał, że w sprawie zostało udowodnione, że gdyby powódka nie uległa wypadkowi to po zakończeniu szkoły średniej podjęłaby zatrudnienie. Nie zostało jednakże wykazane, że powódka będąc osobą ze średnim wykształceniem i bez doświadczenia zawodowego, w wieku lat 20 otrzymywałaby od początku swojej pracy zawodowej - tzn. od sierpnia 2010 r. - przeciętne miesięczne wynagrodzenie. Dlatego też Sąd przyjął, że powódka uzyskiwałaby minimalne miesięczne wynagrodzenie.

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał art. 444 § 2 k.c., który stanowi, że jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Sąd zazaczył, że renta z tytułu utraty zdolności do pracy powinna rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej. Będzie on równy różnicy między hipotetycznymi dochodami, które osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowanym, uwzględniając także świadczenia otrzymywane z tytułu ubezpieczenia społecznego.

Sąd przyjął, że szkoda powódki z tytułu zmniejszonych widoków na przyszłość jest bezsporna, nie została jednakże wykazana w żądanej wysokości. Z uwagi na to, iż wysokość szkody nie została przez powódkę wykazana, zachodziła podstawa do zastosowania przepisu art. 322 k.p.c. i zasądzenia renty według uznania Sądu przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy (por. wyrok z 2010-06-02, III CSK 245/09, LEX nr 611825, wyrok SN z 1999-11-25, II CKN 1476/98, LEX nr 852517). Biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy, a także sytuację na rynku pracy

w województwie (...) Sąd Rejonowy uznał, że gdyby powódka nie uległa wypadkowi i od sierpnia 2010 r. rozpoczęła pracę zawodową, to mogłaby liczyć na wynagrodzenie za pracę w minimalnej dopuszczalnej wysokości.

Wyliczając wysokość należnej powódce renty Sąd Rejonowy uwzględnił, że: w w okresie od dnia 1 sierpnia 2010 r. do 31 lipca 2011 r. powódka byłaby osobą pobierającą wynagrodzenie w kwocie ustalonej dla osób będących w okresie pierwszego roku pracy a w pozostałym okresie w wysokości ogólnego minimalnego wynagrodzenia, że obecnie powódka pobiera rentę socjalną (jako podstawę wyliczania renty przyjmował kwoty netto) oraz 25 % przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody. W ocenie Sądu Rejonowego w rozpoznawanej sprawie należało na podstawie zmniejszonych widoków na przyszłość wyrażających się w hipotetycznym wynagrodzeniu powódki ustalić 75%, jako część szkody obciążającą stronę pozwaną (z uwagi na 25 % przyczynienie się powódki), a następnie porównać ją z dochodem powódki w postaci renty socjalnej wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Dokonując wyliczeń Sąd Rejonowy uzyskał łącznie kwotę renty za okres od 1 sierpnia 2010 roku do dnia 12 czerwca 2014 roku 10.631,66 zł i wskazał, że począwszy od dnia 1 lipca 2014 r. kwota renty wyrównawczej dla powódki powinna wynosić miesięcznie 308,40 zł (1237,20 zł x 75% - 619,50 zł).

Taką też kwotę Sąd zasądził od pozwanej i określił, że będzie ona płatna co miesiąc do 10 dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat.

Od zasądzonej w punkcie I. wyroku kwoty przyznanej z tytułu renty wyrównawczej Sąd zasądził odsetki na podstawie art. 481 § 1 k.c., uznając, że przedmiotowe świadczenie stanie się wymagalne od dnia następnego po uprawomocnieniu się niniejszego orzeczenia.

W pozostałej części Sąd oddalił powództwo uznając je za nieudowodnione.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka K. O. (1), która zaskarżyła wyrok w części, tj. w zakresie punktu I. wyroku - powyżej kwoty 10 631,66 zł oraz w zakresie punktu II. wyroku - powyżej kwoty 308,40 zł. Na rozprawie odwoławczej pełnomocnik powódki wyjaśniła, że apelacja dotyczy rozstrzygnięcia oddalającego powództwo ponad kwoty zasądzone w punkcie I. i II.

Powódka zarzuciła: naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności przez nieuzasadnione przyjęcie, że powódka nie osiągnęłaby zarobków na poziomie średniego miesięcznego wynagrodzenia w województwie (...), podczas gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika wprost, że powódka jest osobą sumienną, zdyscyplinowaną, w walce z niepełnosprawnością zdeterminowaną na osiąganie efektów, co z kolei prowadzi do przekonania, że sprostałaby ona powierzonym jej obowiązkom pracowniczym.

Skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie na rzecz K. O. (1) łącznie kwoty 2 500 zł tytułem renty wyrównawczej za utracone zarobki, płatnej miesięcznie z góry do 10 dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 1 sierpnia 2010 roku;
2. ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji;
3. zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym również kosztów zastępstwa adwokackiego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu za drugą instancję.

W odpowiedzi na apelację pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zawrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja, o ile wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku jest uzasadniona jedynie w części, choć nie ze względów w niej wskazanych.

Renta z art. 444 § 2 k.c. jest jednym ze świadczeń, które mają naprawić szkodę wyrządzoną zdarzeniem, za które zobowiązany ponosi odpowiedzialność. Szkada w tym wypadku ma wyrównać m.in. uszczerbek w zarobkach i korzyściach jakie poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Do ustalenia wysokości tej szkody konieczne jest porównanie sytuacji (w zakresie dochodów poszkodowanego) jaka byłaby gdyby zdarzenie nie wystąpiło z sytuacją aktualną.

Nie ulega wątpliwości, że w przypadku powódki (która uległa wypadkowi w wieku 7 lat) określenie co by było gdyby nie doszło do wypadku i ustalenie jej hipotetycznych dochodów, które mogłaby obecnie osiągać, musi być przyjmowane z dużą dozą ogólności. Stąd, wobec niemożliwości ścisłego udowodnienia wysokości żądania uzasadnionym jest zastosowanie art. 322 k.p.c. Nie oznacza to jednak, że określenie wysokości szkody ma być całkiem oderwane od realiów i nie zwalnia strony powodowej od wykazania okoliczności uzasadniających (choć w pewnym przybliżeniu) prawdopodobieństwo i wysokość utraconych korzyści.

Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy trafnie uznał, że powódka nie wykazała, iż obecnie (w okresie, za który domaga się renty) osiągałaby dochody wyższe niż minimalne miesięczne wynagrodzenie.

Wbrew zarzutowi apelacji Sąd Rejonowy nie pominął w tym względzie postawy i cech powódki – tego, że jest osobą sumienną, zdyscyplinowaną i zdeterminowaną na osiąganie efektów. Analiza uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego wskazuje, że te właściwości charakteru powódki dały Sądowi podstawę do wyciągnięcia wniosku, iż podjęłaby ona zatrudnienie i byłaby w stanie sprostać powierzonym obowiązkom. Niemniej jednak nie jest to wystarczające do przyjęcia, że uzyskiwałaby od razu średnie dochody.

Należy zaznaczyć, że o możliwości pracy i osiągania określonych dochodów nie decydują tylko przymioty potencjalnego pracownika, a istotne są także warunki zewnętrzne, w tym sytuacja gospodarcza i sytuacja na danym rynku pracy, a art. 322 k.p.c. nakazuje rozważenie wszelkich okoliczności.

W tym względzie słuszne jest stanowisko Sądu Rejonowego, że osoby zatrudnione zaraz po ukończeniu szkoły średniej nie mogą liczyć w województwie (...) na zarobki w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Trafnie w tym zakresie Sąd Rejonowy odwołał się do zasad doświadczenia życiowego, które przemawia za przyjęciem, że osoby młode po maturze, bez specjalistycznego wykształcenia i bez doświadczenia, jeśli są zatrudniane, to za minimalnym wynagrodzeniem.

Strona powodowa całkowicie pomija te okoliczności i ani w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, ani w postępowaniu odwoawczym nie tylko nie wykazała, ale nawet nie wskazała przykładów takich miejsc pracy, w którym osoba po liceum ogólnokształcącym tylko po maturze mogłaby osiągać przeciętne miesięczne wynagrodzenie i tym samym brak było podstaw do przyjęcia, że obecnie, gdyby nie doszło do wypadku, powódka byłaby w stanie znaleźć taką pracę.

Należy dodać, że powyższe stwierdzenia są też aktualne w odniesieniu do osób, które pracują jednocześnie studiując. Zamieszczenie tej uwagi wynika stąd, że ojciec powódki - świadek W. O. (k.40) oceniał, że gdyby nie wypadek córka kontynuowałaby naukę i na pewno ukończyłaby studia wyższe. Podobnie sama powódka wymieniała jako potencjalną możliwość zawód nauczyciela (k.83), co z zasady wiąże się ze studiami wyższymi. Jednakże pomimo tego sama powódka wystąpiła o rentę wynikającą z utraconych dochodów już od 1 sierpnia 2010 roku, a Sąd Rejonowy przyjął, że powódce przysługuje tego rodzaju renta za ten okres (w tym zakresie wyrok jest prawomocny i wiąże strony, jak też Sąd Okręgowy – art. 365 § 1 k.p.c.), gdyż po zakończeniu szkoły podjęłaby średniej zatrudnienie, co oczywiście nie wyklucza możliwości jednoczesnego studiowania.

Niemniej jednak, jak już wskazano, z uwagi na sytuację na rynku pracy i brak lepiej płatnych miejsc pracy dla osób ze średnim wykształceniem, tylko cechy i postawa powódki nie uzasadniają przyjęcia, że uzyskiwałaby obecnie (w wieku 20-24 lat) wyższe niż minimalne wynagrodzenie. Oczywiście z czasem wraz ze zdobywaniem doświadczenia zawodowego, wykazaniem swojego zaangażowania wobec pracodawcy, czy po zdobyciu lepszego wykształcenia możliwy i realny jest wzrost potencjalnego wynagrodzenia, ale są to okoliczności, które mogą mieć wpływ dopiero na zmianę wysokości renty.

Z powyższych względów przyjęta przez Sąd Rejonowy wysokość hipotetycznych dochodów powódki była prawidłowa. Również prawidłowo Sąd Rejonowy uwzględnił okoliczność przyczynienia się powódki w 25 % do powstania szkody. Taki wpływ zachowania małoletniej poszkodowanej na zaistnienie zdarzenia, w tym taki stopień przyczynienia się przyjął Sąd Okręgowy orzekając prawomocnie o rencie należnej powódce w sprawie I C 122/08 i przy obecnym orzekaniu o roszczeniach powódki wynikających z tego zdarzenia Sądy są tym związane (art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.).

Natomiast Sąd Rejonowy zastosował niewłaściwy mechanizm wyliczenia wysokości należnej powódce renty, co naruszało art. 444§ 2 k.c. i 362 k.c.

Mianowicie z art. 362 k.p.c. wynika, że w przypadku przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody odpowiedniemu zmniejszeniu ulega obowiązek naprawienia szkody. Stąd najpierw konieczne jest określenie jakiej szkody doznała powódka, co sprowadza się do różnicy pomiędzy hipotetycznymi dochodami, które osiągałaby gdyby nie wyrządzono szkody, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowaną; a dopiero tak wyliczone odszkodowanie podlega zmniejszeniu z uwagi na przyczynienie.

Prawidłowe wyliczenie przysługującej powódce renty przedstawia się następująco:

- za okres od 1 sierpnia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku (5 m-cy)

800,34 zł (minimalne wynagrodzenie) – 525,88 zł (otrzymywana renta socjalna) = 274,46 zł (wysokość szkody doznanej miesięcznie)

274,46 x 75% = 205,85 zł (miesięczna renta należna od pozwanego)

205,85 zł x 5 m-cy = **1029,22 zł**

- za okres od 1 stycznia 2011 do 28 lutego 2011 roku (2 m-ce)

838,67 zł - 525,88 zł = 312,79 zł

312,79 zł x 75% = 234,60 zł

234,60 zł x 2 m-ce = **469,20 zł**

- za okres od 1 marca 2011 roku do 31 lipca 2011 roku (5-m-cy)

838,67 zł – 540,62 zł = 298,05 zł

298,05 zł x 75% = 223,54 zł

223,54 zł x 5 m-cy = **1117,70 zł**

- za okres od 1 sierpnia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku (5 m-cy)

1032,34 zł – 540,62 zł = 491,72 zł

$$491,72 \text{ zł} \times 75\% = 368,79 \text{ zł}$$

$$368,79 \text{ zł} \times 5 \text{ m-cy} = \mathbf{1843,95 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 stycznia 2012 roku do 29 lutego 2012 roku (2 m-ce)

$$1111,86 \text{ zł} - 540,62 \text{ zł} = 571,24 \text{ zł}$$

$$571,24 \times 75\% = 428,43 \text{ zł}$$

$$428,43 \times 2 \text{ m-ce} = \mathbf{856,86 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 marca 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku (10 m-cy)

$$1111,86 \text{ zł} - 597,23 \text{ zł} = 514,63 \text{ zł}$$

$$514,63 \text{ zł} \times 75\% = 385,97 \text{ zł}$$

$$385,97 \text{ zł} \times 10 \text{ m-cy} = \mathbf{3859,70 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 stycznia 2013 roku do 28 lutego 2013 roku (2 m-ce)

$$1181,38 \text{ zł} - 597,23 \text{ zł} = 584,15 \text{ zł}$$

$$584,15 \text{ zł} \times 75\% = 438,11 \text{ zł}$$

$$438,11 \text{ zł} \times 2 \text{ m-ce} = \mathbf{876,22 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 marca 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku (10 m-cy)

$$1181,38 \text{ zł} - 610,33 \text{ zł} = 571,05 \text{ zł}$$

$$571,05 \text{ zł} \times 75\% = 428,29 \text{ zł}$$

$$428,29 \text{ zł} \times 10 \text{ m-cy} = \mathbf{4282,90 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 stycznia 2014 roku do 28 lutego 2014 roku (2 m-ce)

$$1237,20 \text{ zł} - 610,33 \text{ zł} = 626,87 \text{ zł}$$

$$626,87 \text{ zł} \times 75\% = 470,15 \text{ zł}$$

$$470,15 \text{ zł} \times 2 \text{ m-ce} = \mathbf{940,30 \text{ zł}}$$

- za okres od 1 marca 2014 roku do 12 czerwca 2014 roku (4 m-ce)

$$1237,20 \text{ zł} - 619,50 \text{ zł} = 617,70 \text{ zł}$$

$$617,70 \text{ zł} \times 75\% = 463,27 \text{ zł}$$

$$463,27 \text{ zł} \times 4 \text{ m-ce} = \mathbf{1853,08 \text{ zł}}$$

Łącznie skapitalizowana renta za powyższy okres od sierpnia 2010 roku do czerwca 2014 roku wynosi 17129 zł 13 gr (suma wytluszczonych kwot) i taką kwotę Sąd Okręgowy zasądził zmieniając na mocy art. 386 § 1 k.p.c. wyrok w miejsce kwoty 10631 zł 66 gr zasądzonej przez Sąd Rejonowy w punkcie I. Zmianie podlegała także wysokość renty

przysługującej powódce za dalszy okres od lipca 2014 roku zasądzonej w punkcie II. wyroku, którą Sąd Okręgowy podwyższył do kwoty po 465 zł (w zaokrągleniu wyliczona powyżej kwota 463, 27 zł).

Sąd Rejonowy naruszył także art. 481 § 1 k.c. zasądzając odsetki od skpitalizowanej renty od dnia następnego od uprawomocnienia się wyroku. Stanowisko Sądu Rejonowego jakoby świadczenie to było wymagalne dopiero następnego dnia po uprawomocnieniu się wyroku nie znajduje uzasadnienia. Tego rodzaju świadczenie przysługujące powódce od ubezpieczyciela OC jest wymagalne w terminie 30 dni od zawiadomienia o szkodzie, tu od zgłoszenia roszczenia o rentę wyrównawczą (art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, por. też § 32 obowiązującego w dacie zdarzenia Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 grudnia 1992 roku w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów).

Powódka K. O. (2) wystąpiła do pozwanego z żądaniem renty wyrównawczej w kwocie po 2500 zł miesięcznie za okres od 1 grudnia 2009 roku w piśmie z dnia 22 listopada 2012 roku doręczonym pozwanemu 26 listopada 2012 roku (k.12). Tym samym 30-dniowy termin płatności renty za okres do grudnia 2012 roku upłynął z uwzględnieniem art. 115 k.c. w dniu 27 grudnia 2012 roku, natomiast renta należna za okres od stycznia 2013 roku była wymagalna już kolejno w każdym następnym miesiącu. Już w tych datach pozwany pozostawał w opóźnieniu z wypłatą świadczeń i powódce na mocy art. 481 § 1 i 2 k.c. przysługują za ten okres odsetki ustawowe.

Dlatego też Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok także co do daty początkowej płatności odsetek i zasądził je od kwoty renty należnej za okres od sierpnia 2010 roku do grudnia 2012 roku (kwota 9176 zł 63 gr) od dnia 28 grudnia 2012 roku, oraz od kwot renty należnej za dalsze miesiące (od stycznia 2013 roku) odpowiednio od 11-go każdego miesiąca następującego po wezwaniu do zapłaty renty.

Dalej idąca apelacja powódki jako bezzasadna podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

Z uwagi na fakt, że apelacja została uwzględniona w części, a w części oddalona Sąd Okręgowy na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu za drugą instancję. Sąd miał na uwadze, że zakres uwzględnienia apelacji jest znacznie mniejszy niż jej oddalenia, co wskazuje, że powódka w większym stopniu jest stroną przegrywającą postępowanie odwoławcze, ale poniosła ona także znacznie większe koszty, gdyż obok wynagrodzenia pełnomocnika uiściła także opłatę od apelacji w kwocie 1315 zł.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.